

Tien ingrediënten voor een succesvolle bewonersgroep door Thomas Dierckens in De Morgen, 12-07-05

Terwijl de ene buurtvereniging verzandt in haar protest en genegeerd wordt door de overheid, slaagt de andere erin de politieke agenda mee te bepalen en samen met projectontwikkelaars rond de tafel te zitten om de plannen voor haar wijk verder uit te werken. Wat maakt een bewonersgroep succesvol? De Morgen vroeg het aan Manu Claeys van het Antwerpse De Ploeg, dat actief is rond het Kievitplein, en aan Stefaan Claeys van het Actieplatform Gent-Sint-Pieters, dat de ontwikkelingen rond het Gentse Sint-Pietersstation nauwlettend in de gaten houdt.

1. Weet waarover je spreekt

Manu Claeys: "Liegt nooit in je communicatie en zie dat alles wat je zegt tot in de puntjes correct is. Anders breng je de buurtgroep in diskrediet en zal de tegenpartij je nooit waarderen."

Stefaan Claeys: "Een doorgedreven dossierkennis is nodig om te vermijden dat de tegenpartij je met enkele meppen kan vlooien en zorgt ervoor dat je aanvaard wordt als een evenwaardige gesprekspartner."

Manu Claeys: "Daarom is het van belang om een brede groep uit te bouwen die kan bogen op veel expertise. In De Ploeg zitten zowel architecten en planologen als juristen en mobiliteitsdeskundigen, die elk hun deeltje van het dossier uitstekend kennen. Zo staat de buurtgroep veel sterker in haar schoenen. Zit die expertise niet in de wijk, dan haal je ze van buiten de wijk. Het Antwerpse bewonerscollectief stRaten-generaal heeft ons daar goed bij geholpen."

2. Trek externe experts aan

Stefaan Claeys: "Niets is beter dan een onafhankelijke derde partij die je gelijk geeft. Een opiniestuk in de krant van een vooraanstaande architect die zich schaaft achter de opmerkingen van de buurt, heeft ongelooflijk veel impact. Als iemand met gezag zijn mening op tafel legt, dan wordt de overheid flink op haar plaats gezet."

Manu Claeys: "Een academicus die vanuit zijn deskundigheid commentaar levert op de plannen valt veel minder te negeren dan een buurtgroep die zich beperkt tot protesteren. Wij hebben het geluk gehad dat verschillende grote namen zoals b0b van Reeth, Christian Leysen en Jo Crepain hun bedenkingen hebben geuit over het project voor het Kievitplein. Dat maakt je bewonersvereniging meteen een pak

geloofwaardiger."

3. Wees realistisch

Stefaan Claeys: "Het heeft geen zin om louter te eisen dat de overheid de plannen voor je buurt opbergt. Met zulke onrealistische voorstellen zet je jezelf als buurtvereniging buitenspel. Het is begrijpelijk dat sommige buurtbewoners uit emotionele overwegingen liever geen hoogbouw zien verschijnen voor hun deur, maar strategisch gezien is het beter om bestaande plannen bij te sturen dan ze af te breken."

Manu Claeys: "We zijn nooit tegen de komst van Alcatel geweest of tegen de werkgelegenheid zoals sommige politici en commentaarschrijvers beweerden. Onze enige bezorgdheid is de buurt en de impact die Alcatel daarop zal hebben. Het is niet aan ons om te beknibbelen op kantoorruimte, wel om die kantoorruimte anders te integreren in het gebied. Wat wij hebben geprobeerd, is om vanuit de verschillende stemmen uit de buurt een coherent verhaal te creëren zodat aan het einde van de rit een goed project voorligt met een groot draagvlak. Dat is ook realisme."

4. Maak geen vijanden

Manu Claeys: "Speel nooit op de man, want dan vereng je een breed maatschappelijk debat tot individuele twisten, wat contraproductief is. Je moet ervan uitgaan dat iedereen een potentiële bondgenoot is, zelfs een projectontwikkelaar als Robelco. Daarom drijf je discussies beter niet op de spits. We zitten nu geregeld rond de tafel met Robelco, wat niet gelukt zou zijn mochten we hen gedemoniseerd hebben."

Stefaan Claeys: "We stellen ons altijd constructief op. Als buurtvereniging moet je begrijpen dat zowel een projectontwikkelaar als de overheid bepaalde belangen te verdedigen heeft. Maar als we zouden merken dat de overheid tegen alle logische argumenten in een beslissing goedkeurt, dan gaan we het natuurlijk niet laten om te protesteren."

5. Vrees de ambtenaar niet

Manu Claeys: "Tot onze grote vreugde hebben we gemerkt dat ambtenaren sommige protesten graag zien gebeuren. Ze zijn natuurlijk gebonden en zullen nooit via officiële weg hun enthousiasme laten blijken, maar via informele weg hebben we veel tips van hen gekregen. Vergeet niet dat ambtenaren dikwijls ook

hun bedenkingen hebben bij de plannen die ze moeten uitvoeren."

Stefaan Claeys: "Durf als buurtgroep zeker naar een ambtenaar toe te stappen om te vragen in welk stadium een dossier zit. Onze ervaring leert ons dat ambtenaren best aanspreekbaar zijn en bereid zijn hun medewerking te verlenen. Ze kunnen zeker waardevolle elementen bijdragen tot je actie."

6. Communiceer duidelijk

Manu Claeys: "Wij zien communicatie echt als educatie. Bouwdossiers zijn zeer complex en de meeste mensen begrijpen ze niet omdat alles wat daarin staat zo abstract is. Zelfs de Antwerpse gemeenteraadsleden hadden het moeilijk om de ontwikkelingen rond het Kievitplein te volgen. Daarom hebben wij van tijd tot tijd een nieuwsbrief opgesteld met daarin in heel eenvoudige taal een stand van zaken in het dossier."

Stefaan Claeys: "Goede communicatie is wellicht het cruciaalste om je gelijk te krijgen. Je moet de rol van de overheid overnemen en zelf de plannen voor de wijk uit de doeken doen. Na onze eerste infovergadering over het Sint-Pietersstation kwam er een buurtbewoner op me af om me te bedanken omdat hij zich voor het eerst geïnformeerd voelde over het project. De overheid vertelt altijd maar een deel van het verhaal. Zo laat de stad in Gent uitschijnen dat alles al is vastgelegd voor de ontwikkeling rond het station, terwijl er nog geen enkele formele beslissing is genomen in het dossier."

Manu Claeys: "Het is niet alleen een kwestie van de politieke agenda mee bepalen, je moet ook een eigen verhaal schrijven. Zowel de stad als de NMBS en projectontwikkelaar Robelco communiceren in glossy brochures, waarin louter hun kant van het verhaal staat. Wat zij daarin naar buiten brengen, strookt echter dikwijls niet met wat wij weten over het project."

7. Zorg voor interne cohesie

Stefaan Claeys: "Elke stap die je als buurtcomité zet, moet gezamenlijk genomen worden. We steken veel tijd in overleg om te komen tot een eenduidige inhoudelijke visie alvorens we die naar de buitenwereld communiceren. Het zou verkeerd zijn mochten er verschillende visies circuleren, want dan zou de overheid of de pers die kunnen gebruiken om ons tegen elkaar uit te spelen."

Manu Claeys: "Het is belangrijk om iedereen mee aan boord te houden en de neuzen in dezelfde richting te sturen. Vandaar ook het belang van interne communicatie. Wie even geen tijd heeft om actie te voeren, kan zo op latere

tijdstippen weer in het verhaal meestappen."

8. Vermijd het NIMBY-syndroom

Manu Claeys: "Vanuit verschillende hoeken zijn we afgeschilderd als mensen die lijden aan het Not In My Backyard-syndroom. Terwijl onze strijd vooral ging om de stedenbouwkundige aanpak voor een cruciale plek in Antwerpen en over het feit dat de bewoners daarin geen inspraak hadden."

Stefaan Claeys: "Het gaat niet om individuele problemen, hé. Daarom zeg ik altijd dat we de hele buurt moeten beschouwen als een NIMBY. Het belang van het dossier Gent-Sint-Pieters overschrijdt de grenzen van de wijk. In het Actieplatform Gent-Sint-Pieters zitten evengoed mensen die niet in de wijk wonen en vertegenwoordigers van verschillende natuurverenigingen die hun bedenkingen hebben bij de plannen."

9. Formuleer alternatieven

Manu Claeys: "Een alternatief project uittekenen maakt de mening van de buurtvereniging veel duidelijker, zowel voor de buurtbewoners, de politici als de pers. Een maquette zegt zoveel meer dan een bundel opmerkingen."

Stefaan Claeys: "Dat is een erg belangrijke schakel om buurtbewoners te blijven motiveren: het maakt onze ideeën visueel en tastbaar. Door met een eigen voorstel af te komen, verplaats je ook de discussie. Je hoeft niet meer constant te reageren op voorstel X, maar creëert de keuzemogelijkheid tussen ontwerp X en Y. Zo verplicht je de andere partij om tegenargumenten te verzinnen op het voorstel van de buurt. Je draait eigenlijk de rollen om waardoor buurtvereniging en overheid gelijke partners worden."

Manu Claeys: "Het is trouwens nooit de bedoeling geweest dat ons alternatief project er daadwerkelijk zou komen, wel is het een manier om te tonen dat het ook anders had gekund. Zo overtuig je anderen ervan dat wat voorligt niet de beste oplossing is voor de buurt."

10. Laat je niet doen

Stefaan Claeys: "Het is bijzonder tijd- en energierovend om die stapels dossiers en plannen door te nemen. De kunst is om onderweg de moed niet te laten zakken. Op ons eerste gesprek met de Gentse burgemeester en de schepen van Stedenbouw werden al onze argumenten van tafel geveegd. Dat is even slikken, maar je moet

goed beseffen dat je niet alles moet geloven van wat ze daar zeggen. Het is vaak bluffpoker."

Manu Claeys: "Lange tijd zijn we te voorzichtig geweest omdat we vonden dat het Antwerpse stadsbestuur als kwetsbare regenboogcoalitie al genoeg oppositie ondervond van het Vlaams Belang. Maar na een poos hebben we onze houding verhard en zijn we resoluut gegaan voor het dossier over het Kievitplein. 'Als we hier niet tegen reageren, is dat schuldig verzuim', was ons uitgangspunt. Je moet ervan blijven uitgaan dat je iets kunt veranderen. Want als wij het niet doen, wie dan wel?"

(met dank aan De Morgen)